

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, Mercuria si Sambat'a.

Pretiuu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Ori-ce înserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere mierunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a doua si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru in teatru publicu.

Prenumeratiunile se dau laue in modulu celu mai usoru pri assemnatiunile postei sau dressate de a dreptu a nea Diariulu

„Observatoriulu“ la Sibiiu.

Nr. 50. 51.

— Sibiiu, Mercuri 30/12 Juliu. —

1882.

Abonamentu nou

la

„Observatoriulu“

pe semestrulu alu 2-lea din anulu alu V-lea, carele se incepe din 1/13 Juliu 1882 si ese regulatu de d'oue-ori pe septemana, in unele casuri si cu suplemente.

Pretiuu este insemnatu de asupra si alaturea cu titulu, adeca inlaintrulu monarchiei pe 6 luni 4 fl. v. a., pe 12 luni 8 fl. v. a. In Romani'a totu numai cu 8 fl. pe anu, daca se prenumera directu la post'a Romaniei. In afara de monarchia 11 franci pe 6 luni, 22 franci pe 12 luni.

Espeditiunea prin posta e cu atatu mai regulata, cu catu liniile posteloru se inmultiescu pe fiecare anu in tote regiunile si directiunile, spre mare comoditate a publiculu.

Ori-ce reclamatiune se se faca celu multu in optu dile, spre a se implin' in regula.

Fiindu-cà nu ne convine a tipari prea multe exemplarie de prisosu, rogamu pe domnii abonati, cà se binevoiésca a'si innoi prenumeratiunea catu se pôte mai curendu si cu atatu mai virtosu acum, in acêsta epoca agitata fôrte, atatu in tiéra la noi, catu si in afara.

Celu mai usoru modu a prenumera este prin mandate (asemnatiuni, blanquette) postali. Dara adresele se fia scrise exactu pe cuponulu blanquettei, in dosu. A se adressa de a dreptulu càtra redactiune: Sibiiu, Piat'i mica 27.

Din scrierile lui Joana Eliadu Radulescu.

Censur'a.

Abusulu tiparului, libertatea tiparului.

(Urmare si fine.)

Candu libertatea tiparului se arma spre apere, cu atatu armele ei sunt mai rari si mai neinvine, cu catu expressiunile ei voru fi mai decenti, cu catu scopulu ei va fi de a lovi vitiulu, violarea, nedreptatea, ignorantia despota, éra nu pe omulu dominatu de aceste pecate.

Arm'a libertatii tiparului este adeverulu éra nu minciun'a, si cu atatu mai puçinu asuprirea si calomni'a.

Precum resbelulu cere heroi deprinsi a purta si mându armele, a dá planulu resbelului, a comanda si conduce armate, asemenea libertatea tiparului cere pe athletii sei a fi luminati in cele despre care vorbescu si scriu, barbati ai virtutii, barbati drepti cu anim'a. Cà-ci numai dreptatea animei nasce puterea cuventului.

Libertatea tiparului candu ese la lupta arenei pe care se lupta, ii insemna margini, ii pune bariere; cà-ci unu pasu, o linie afara din bariera e licenti'a, e abusu de tiparu.

Anse cum se potu cunósce acele margini, sau cum se potu observa spre a nu fi calcate? sau care lege aru puté se faca spre a fi respectate?

Candu omulu e bine crescutu, luandu pe langa crescerea si deprinderea cu buna cuviinti'a si cu moral'a, candu adeca pe langa cultur'a animei, vine si cultur'a mintii prin studiulu sciintieloru, candu omulu care scrie si tiparesce liberu este unu barbatu competentu si specialu in ceea ce vorbesce oru scrie si tiparesce in specialitatea sa; acela combate erórea si minciun'a, invederédia adeverulu, si spre a'si umili adversariulu, spre a'si resbuná mai teribilu, nu face de catu a'lu lumina si a'lu invinge convingendu'lu. — Reutatea cea mai mare a heroului (daca se pôte numi reutate) stà intru generositatea càtre celu invinsu. Reu-

tatea cea mai mare a celui ce scrie profitandu de libertatea tiparului, stà intru a lumina pe inamiculu seu de mórte.

Vreti se pedepsiti pe cei ce combatu si batjocora limb'a romana, facetii a o cunósce. Vreti se pedepsiti pe cei ce combatu si dispretia sciintiele si artele? luminati pe filii loru si faceti'i barbati speciali, daca nu puteti lumina pe cei invecitati in reutate. — Jesuitii, organe ale despotismului, facu reulu incependu dela copii incarcandu-se cu educati'a loru; si voi, o filii ai libertatii, pentru-ce se nu faceti binele incependu dela copii?

Cà se scie omulu a pune bariere arenei pe care se lupta libertatea tiparului, cata se cunósca mai antaiu calea progresului ce facu omenirea si punctulu unde ajunse in dilele nóstre; cata se cunósca sciintiele si artele in totu adeverulu loru, cata celu puçinu se fia competentu in cele ce vorbesce. Omulu in adeveru liberu scie se vorbésca in catu este competentu; scie inse si mai bine se taca si se asculte in catu nu cunósce.

Cà se scia omulu pune bariere arenei, pe care se lupta libertatea tiparului, cata se cunósca adeverulu, cata se aiba mintea luminata de facia sciintieloru, anima miruita cu oliulu blandetii. — Fii ageru si vehementu cu mintea, fii inse blându si dreptu cu anim'a; si esindu pe aren'a libertatii tiparului, ce vei bate si vei invinge, dà probe.

Acêsta cerea psalmistulu candu invoca pe domnulu, pe domnulu ce mântuise unu popoiu intregu din cas'a servitutii de sub jugulu lui Pharaonu: acêsta cerea candu in ardórea rupei sale cànta: „Inima curata edifica intru mine Dumnedieule,“ cà-ci din inima spurcata nu pôte esi nici adeverulu nici cuventulu.

Acêsta mai cerea regele profetu, candu la cele ce avea se vorbésca si se scie, ruga pe domnulu, dicendu:

„Pune dómne stréja gurei mele, si usia de ingradire in pregiurulu buseloru mele“, si acestea sunt barierele arenei libertatii tiparului.

Psalmistulu nu le cerea acestea dela ómeni, nu dela potenti, nici insusi dela legi, ci dela dlu Jehova, dela cei ce scapa popoliu din servitute, dela vera libertate, dela libertate libertatiloru.

Jehova va se dica celu ce este si cea ce este, si celu ce este va se dica adeverulu, si ceea ce nu este va se dica minciun'a. Dela adeveru (cà-ci Dumnedieu adeveru si agape este) dela adeveru dar regele profetu cerea, cà in vorba'i si in scrisulu seu se se puie usia de ingradire buseloru sele. Numai adeverulu desemna hotarele libertatii, cà-ci ver'a libertate a fia-caruia omu nu se intinde in hotarele altuia; a trece in libertatea altuia, va se dica tiranie, despotismu éra nu libertate.

Éta dara libertatea tiparului: Sciintia despre cele ce vorbimu si scriemu; impartialitate inaintea adeverului; ur'a si mánie sacra in contra cupiditatiloru, impilarii, minciunii, calomniei, hipocrisiei, vitiului; compatimire inse pentru omulu posedatu de demonii acestoru pecate.

Cà se asigure libertatea tiparului de a nu degenera in licentia, in abusu, au propusu unii prin multe locuri si au si reusitu de a stabili legi coercitive sau pedepsitoare pentru abusu tiparului.

De a se pedepsi adica cu cutare pedepsa sau amenda celu ce ataca religi'a si moral'a publica.

Cu cutare pedepsa éra celu ce ataca legile sau persón'a domnitorului.

Cu cutare pedepsa si amenda celu ce ataca onórea familieloru si persóneloru, etc.

Nu sunt inse atâtea si atâtea legi in contra ucidetiloru, tilhariloru, furiloru, plastographiloru, calpusaniloru, marturiloru mincinosi, insultatoriloru, ciomagasiloru, etc. etc.? si cu tote acestea totu-deauna sunt calcate. Si cine le calca? Sántii? ómenii virtuosii? Totu ómenii cei corupti si depravati, totu filii desordinii.

Auditu-s'a de unu omu de omenie, cà a esitu in codru sau cà a spartu vre o bolta sau vre o casa?

Auditu-s'a de vre unu negutiatoru de omenie cà 'si a lasatu negotulu si s'a apucatu de a fabrica moneta falsa; sau a comite plastographie?

Auditu-s'a de vre unu omu, caruia in adeveru ii e scumpa onórea sa, se atace onórea altuia?

Auditu-s'a de vre unu omu in adeveru liberu, se devia tiranu candu ajunge la putere? — Tiranulu e sau usurpatoriulu tutuloru libertatiloru, sau sclavulu ce ajunge la putere.*)

Omulu onestu si virtuosu nu face ceea ce nu se cuvine, si insusi de aru lipsi legile coercitive.

Prin urmare, in vanu totu faceti, o ómeni, la legi coercitive spre a pedepsi pe facatorii de rele; cà-ci acestia totu ve calca legile; vedeti mai bine de a impuçina pe facatorii de rele. Creati scóle tehnice si de specialitati, de unde junii se ésa cu midlócele de a'si procura cele spre existentia, de a avé independentia si materiale si morale; éra nu de a astepta la kivermisele.

Unde ómenii au cele spre existenti'a loru, acolo si facatorii de rele sunt mai puçini. Impucnati dar pe facatorii de rele, inmultindu scólele tehnice, ingrijindu de junime in genere dela nascerea ei; si precum nu se lasa a se nascé si a vietui unu pruncu nebotezatu; asemenea se nu se lasa a cresce fara a se instrui si lumina prin intreitul botesu alu sciintieloru, arteloru si moralei, cum amu mai dis'o acum doue-dieci de ani in curierulu de ambe-sexe. Luminati omenirea prin intreit'a sau integrala educatie; si facatorii de rele voru peri, si legile coercitive se voru mai impuçina, si patri'a se va usiura din spesele la atátia armasiei, la atâtea temnitie si temnitieri, la atátia capi de sbiri, complici mai criminali de catu tilharii codriloru, la atâtea judecatorii nu criminalice, ci criminali, dupa cum singure se numescu, etc. etc.

Vreti se nu se mai audia de abusu tiparului, moralisati junimea, si veti avea mai puçini inbetraniti sau invecitati in rele; si cà s'o moralisati, dati'i sciintie exacte, si specialitati, éra nu scóle in care se indoctrina spre a apara erórea si minciun'a, éra nu scóle, de unde se ia armele in contra reprezentantiloru natiunii insusi din mánile professoriloru.

Sibiiu, dio'a de ss. Apostoli. (Sciri locali si provinciali). Dupa dilele fôrte schimbatióse cu ploii si receli din Juniu, abia din 7 Juliu incóce avuramu si in acêsta parte a patriei calduri mari până la 29° Reaumur in umbra, prin care s'au inaintatu fôrte bine cócerea cerealieloru asia, catu in septeman'a viitória se va incepe si in acestea tinuturi secerisiulu de grâne si secari, adeca camu cu 2 septemani mai tardiu decâtu pe siesurile Romaniei si in Banatu. Scirile economice mai din tóta Transilvani'a sunt bune in acelu întielesu, cà vomu avea unu anu de midilocu. Totu asia ni se scrie si din vreo d'oue comitate, in care anulu trecutu a fostu reu mai preste totu, precum de e. in Salagiu.

Informatiunile economice din laintrulu Ungariei si din Banatu, atatu cele oficiali publicate in Monitoru, catu si cele private sunt din cele mai bune. Anume speculantii dela „Pester Lloyd“ se vedu indemnati a publicá mai pe fiacare di, cà cu exceptiunea tinuturilor batute de grindina sau inunate de apele primaveriei, secerisiulu in totu cuprinsulu tieiei va esi din cele mai bune, precum nici nu a mai fostu altulu dela 1867 adeca de 15 ani incóce. Dara economii se'si ia prea bine sém'a, cà se nu fia pacaliti amaru cu pretiurile care li

*) Dicatórea romanului este: Tiganulu candu a ajunsu imperatu, antaiu pe tata-seu l'a spendiuratu.

se oferu; se mai reflecte si economii nostrii la impregiurarea cunoscuta altora fôrte bine, cã pretiurile cerealiilor se regulãdã si in Ungari'a la burs'a dela Budapest'a, buna-ôra cã in Hamburg, Londr'a si in pietele maritime. Observati bine, cã mii de agenti taiati impregiuru cutriera tiér'a in tôte directiunile, inchiaie contracte de liferatii pe sute si mii de vagône, inainte chiaru de a se incepe trieratulu, ba iti arvunesce grâu, secara, papusioiu, ordiu, ovesu, rapitia si legume pastaiõe, pâna ce inca stau pe campu, te ametiescu cu gurile loru si cu correspondentie de diarie nemtiesci, publicate totu de ei. Asia se intempla apoi, cã sudôrea crunta a locuitoriloru se vende in tiér'a nôstra pe pretiuri de nimicu. Dilele trecute unu agentu francesu dela o casa mare din Marsili'a, dupace a inchiaiatu contracte de liferatii cu propriitari si arendasi la Galati, Brail'a, Focsiani, Bucuresti, Ploiesti de cãteva milioane franci, a venit pe la Brasiovu in Transilvani'a, cu scopu firesce de a încercã si in acêsta tiéra se arvunêscã, apoi se trêca in Ungari'a. Nu scimu cum ii va fi succesu specul'a sa pe la proprietarii si speculanti din acêsta tiéra, ni se asigura inse, cã pre cum francesulu rupea cãte ceva si nemtiesce, a disu de repetite-ori: Senes land, gute leite, aber dume leite, nit verstecken wirtschaften. Frumosu complimentu: tiéra frumôsã, ômeni buni, dara ômeni nauci, nu sciu economia.

Adeca binevoiti a vedê mai la vale, ce invetiatura dã si „Romanulu“ la clasele de agricultori din tiér'a sa, cum unii se pacalescu amaru prin lacomi'a loru nesaturata de aur, altii prin nauci'a loru, cã le este lene a citi si a se informã exactu despre impregiurarile economice ale altoru tieri vecine si departate. Celu care numai pôte, nicidecum se nu vendia acum indata dupa secerisiu, sau inca se nu vendia mai multu decâtu ii ceru lipsele neaperte; dara nici se voiêscã a fi profetu pe ani inainte, pâna ce ii intra gârgãritiele in granarie. Pe langa acêsta, dupa nenumeratele pericole de focuri cãte vedemu, se si asigure fiacine nu numai casele, ci si bucatele si nutretiulu, precum si facu multi, buna-ôra la Transilvani'a in Sibiu, sau unde i este mai indemana, numai nu la straini, venturatori de tieri.

— Luni spre marti pe la 10 ôre se porni pe aici o furtuna cu fulgere si tunete, dupa care urmã indata plôia cu ceva grindina, apoi ceriulu isi versã mani'a sa fulgeratôria tóta nôptea pâna dupa 3 ôre. S'a pusu érași pe plôia.

— (Archiducele principe de coróna). Diarele ne aducu scirea placuta, cã In. Sa archiducele Rudolffu cam pe la 15 Iuliu va veni in comitatulu Hunedôrei la venatu de fere selbatece, éra in Septembrie va merge la Gurgiu, unde mai fusese in tómn'a trecuta. Pe langa ce dorimu, cã ambele acestea sciri se se adeverêscã, tragemu si asta-data cea mai de aprôpe atentiune anume a locuitoriloru romani fruntasi, preoti si mireni din ambele acelea regiuni frumôse si incantatôrie, cã se cugete si se stea gata de a intimpinã la ocaziuni date pe junele Cesare cu acea demnitate si bine-ventare caldurôsã, inse moderata, care singura convine caracterului nostru romanescu, ce nu se pricepe la afectari, nu voiesce se apara ceea ce nu este, nici se ametiêscã capetele celoru pusi de Provedintia in fruntea tieriloru, cu sbierate selbatece, si cu invelirea loru in pulbere inadusitôria ridicata de copitele cailoru. Vestmente curate, locuinte varuite frumosu, stradele localitatiloru curatite, prezentare cu feçie senine, delaturare de orbi, schiopi si alti cersitori cã cei din marginile orasiiloru, cã totu atãti martori ai barbariei. Dev'a, Hunedôr'a, Hatiegulu sunt orasiele, care numai se vrea, se potu presentã frumosu; numai pe desculti din Hunedôr'a se i dea la o parte. Pe acestu orasiu ilu astêpta unu viitoriu bunu, numai daca l'aru pricepe locuitorii. Cale ferata si stabilimente colossali de milioane. Deschida si ochii, nu dormite, si se incete cu secaturile loru de certe ridicule pentru trentiele de stêgu facutu nebunesce, in onôr'a cui? in a repausatului la anulu 1629 principelui Gabriel Bethlen. Hatieganii inca se si ia sêm'a, cã ci ei sunt in regiunea cea mai farmecatôria, mai aprôpe de Retezatu si de ruinele stravechiei capitale.

Processulu de inalta tradare din Galiti'a.

Pentru astadi sistamu continuarea lui, inse numai intru asteptarea unui resultatu definitiv; repetimu inse si asta-data, cã acelu procesu afurisitu suna si la adress'a romaniloru de ambele confesiuni, éra daca nu vomu invetiã dintrensulu,

nu meritamu se mai portamu numele nostru. Se fimu recunoscatori polieiloru pentru acêa furia a loru, cã ne facura si nôue semne de intrebari si exclamatiuni, cã si cu furc'a de feru. Din tôte inse, tractarea mitropolitulu Sembratovicz prin vrasmasii catolicismului de ritulu grecescu si prin ur'a inflacarata cãtra biseric'a orientale este plina de invetiatura. Auditi, se traga ei la raspundere grea pe mitropolitulu pentru modulu cugetarei totoruru preotiloru si alu totoruru mireniloru? In care secolu traimu si cãte mii de baionete i s'au pusu acelu mitropolitulu la dispositiune? Ei voru se derime altariile orientale, se cassedie liturgi'a stului Ioanu-Gura-de-auru, se radia barbile preotiloru, se schimbe vestmentele bisericesci, se scôtia limbile nationali din biserici. Inca odata: iesuitii si polonii lucra pe man'a muscaliloru si spre ruin'a bisericeii catolice in acestea tieri. Noi amu voi se remanemu de minciuna cu acestea; dara tineti minte. Si in cercurile superioare din Vien'a se pare cã ômenii nu mai vedu si nu mai audu nimicu. Ôre nici din acelu procesu n'au se invetie nimicu?

Din strainatate.

— Dela Alexandria se astêpta pe fiacare di cã se se audia bubuitulu de tunuri. Toti consuli au provocatu din nou pe suditi europeni, cã se ésa din Egiptu si se si caute airea scapare, cã ci nimeni nu mai pôte sta bunu pentru viati'a si aversea loru. Sultanulu a refusat indata participarea la conferentia, care apoi preparã unu Ultimatum. De va face sultanulu pe voi'a Europei, toti mohamedanii din Arabi'a si Siri'a sunt decisi a se rescula dintru odata alaturea cu Egiptenii.

Mai nou. Admiralulu Lord Seymour a provocatu pe guvernulu, cã in 12 ôre se i transmita in potestatea lui tôte fortificatiunile dela Alexandria cu cele 98 de tunuri, cã ci de nu, are se le bombardedie!

— Din Russia cele mai noue sciri sunt érași nespuse de rele. Renumitul si victoriosulu generalu Skobeleff, care inainte cu cãteva luni alarmase lumea cu toastele sale amerintatôrie, in 2 Iuliu st. n. lovit de apoplexia, a ramas mortu in Moscova. Unii voru a sci, cã elu a fostu adaptat cu veninu. Destulu cã Skobeleff e mortu in etate numai de 42 ani. In acela si timpulu se descoperi tocma in ministeriulu de marina o tipografia nihilista secreta si noue mii exemplarie de proclamatiuni subscrise de Nicolae Constantinovich, dupa care Ticiacoff directorulu departamentulu minist. ne mai asteptându alta môrte violenta, isi luã elu insusi vieti'a. In alta di se mai descoperira intr'o subterana la resedenti'a imperat. dela Peterhof (aprôpe de capitala) din nou bombe si alte unelte explosive, care daca s'aru fi aprinsu, aru fi fostu in stare se arunce in aeru acea residentia. Scurtu, Russia se afla in revolutiune progressiva din cele mai periculôse. Acolo nici-unu omu de positiune inalta nu mai este sigur de vieti'a sa. Din toti, com. Tolstoy noulu ministru de interne isi astêpta pe fiacare di perirea.

Romani'a.

Intre scirile mai noue din laintru comunicate de cãtra diarele capitalei, se pune la loculu ântaiu escursiunea regelui cu principele de Nassau la trupele concentrate in cãteva puncte ale tieriei. Cea de ântaiu escursiune fu la Buzeu, unde augustele persône au fostu ôspetii preas. sale domnului episcopu diecesanu Inocentie. Despre rezultatele manevreloru au se se publice raporturi mai la urma. Intr'aceea se astêpta la Sinai'a si junele principe Victoru fiulu principelui Jérôme Napoleonu Bonaparte, nascutu din soci'a sa Chlotilda, fiic'a cea mai mare a repausatului rege Victoru Emanuel II. Acestu principe june nascutu in 18 Iuliu 1862 prin urmare tocma in etate de ani 20, isi face studiile sale la o universitate din Germani'a si folosindu-se de timpulu vacantei, veni cum se dice in experientia la Vien'a si la Budapest'a, de unde are se trêca si in Romani'a cã la consangeni si anume dupa Mam'a regelui.

Totu in Romani'a la Severinu se astêpta si o ilustra societate de barbati eruditi din Ungari'a, carei i se prepara o primire si ospitalitate asia, precum sciu se o dea romanii din Romani'a la toti caletorii ilustrii, carii mergu cu pace si cu

scopuri scientifice in patri'a loru. Despre modulu primirei asteptamu sciri ulteriori.

Ceea ce pôte interessã mai multu pe majoritatea lectoriloru nostrii dincôce de munti, este resultatul secerisiului; de aceea recomandamu economiloru nostrii, ba chiaru si altoru clase de locuitori celu puçinu urmatoriele doue informatiuni, in parte chiaru invetiaturi scôse din doue diarie.

(Dupa „Curierulu finantiaru“ dela 9 Iuliu n.):

— Cereale. Secerisiulu graului si ordiiloru a inceputu inca din primele dile ale septemianii prin mai tôte localitatile din tiéra, si se urmédia cu multa activitate. Timpulu frumosu si caldurosu favorisédia fôrte multu secerisiulu. Dupa scirile ce avemu pâna acum, recolt'a graului este minunata, atãtu in calitate cãtu si in cantitate. Arendasi si propriitari insusi sunt in cea mai mare parte multumiti. Afara de cãte-va judetie, cu deosebire in Moldov'a, unde au cadiutu grindina, situatiunea este satisfactôre. Rapiti'a inse, recoltata dejã, a fostu slaba in cantitate. Pretutindenii in tiéra se simte lipsa de ea. In ceea ce privesce cantitatea graneloru, propriitari si arendasi ne asigura, cã pe unde cultur'a s'a facutu bine, productiunea in-trece de doue ori si mai bine pe aceea din anulu trecut. In termenu mediu, se recoltédia cãte 2—2½ chile de pogonu, grau.

Porumburile, semenate tardiu, din caus'a ploiloru, sunt merunte pâna acum, dar totusi sunt frumôse.

Recolt'a viiloru se anuntia pâna acum satisfactôre. In Franci'a, vinicultorii nu sunt multumiti de situatiunea viiloru; timpulu aspru in epoc'a in-floriri, a facutu se piara multe sperantie.

Din pietiele de grâne ale Franciei ni se anuntia slabiciune in afaceri; cu tôte astea pretiurile sunt ferme pentru grâne si au inclinatiuni de urcare in unele regiuni.

Scirile din New-York anuntia scadere in pretiulu graului si porumbului; fainele sunt fara variatiune; exportatorii facu puçine afaceri; expeditiunile de grâne pentru Europ'a in cursulu septemani precedente au fostu de 670,000 busiele (236,500 hectol.) si 90,000 busiele porumbu.

In Angli'a cererile de grâu pe pietiele dinauntru sunt moderate, tendinti'a e ferma, cursurile bine tinute.

De prin porturile nôstre, incepe a ni se semnalã mai multa activitate; cererile devinu din ce in ce mai numerôse, din care cauza si pretiurile se tinu ferme.

(Dupa „Romanulu“ din 6 Iuliu n.):

Secerisiulu a inceputu de cãte-va dile.

Recolt'a anului acestuia in generalu este buna.

In Franci'a, Austri'a, Germani'a recolt'a cerealeloru este mai puçinu de cãtu mediocra, si acêsta din caus'a intemperiiloru cari au bântuitu aceste tieri.

In Engliter'a asemenea recolta a suferitu fôrte multu din caus'a agitatiuniloru in Irland'a, cari n'au permis o cultura regulata si propria in acêsta bogata provincia.

Dupa cum ne spune o fôia din New-York, insa-si. Americ'a nu se bucura de o recolta prea buna cã in alti ani.

Trebuie se speramu, prin urmare, cã grânele nôstre voru fi cautate si cã se voru vinde cu unu pretiu redicatu.

Gresiél'a cea mare a cultivatoriloru nostrii, a fostu in totdeauna cã ei n'au cautatu se fia si buni comercianti.

Nici o marfa nu pôte se astepte mai puçinu cã cerealele; si celu care nu scie se vènda la timpulu, este adesea nevoitu se recunôsca, cã asteptarea i'a adusu o paguba indestulu de simtita.

Cultivatorii nostrii sciu fôrte bine acêsta, cã ci nu odata s'au aflatu intr'o asemenea positiune.

Anulu trecut, nu mai departe, grânele nôstre s'au urcatu pâna la pretiulu de 125 lei chil'a, si cu tôte acestea multi au facutu gresiél'a se nu vènda, crediendu cã voru avea unu pretiu si mai mare.

Ce s'a intemplat in urma?

Au inceputu se fia esportate din tôte partile grânele celorlalte tieri, si in timpulu numai de cãte-va septemane pretiurile au scadiutu cu 15 si 20 la suta.

Unii au vendutu chiaru cu aceste pretiuri; altii inse au asteptatu cã ele se se mai radice.

Gresiéla fôrte mare in care, cum diseram, au cadiutu in totdeauna cultivatorii nostrii, cã ci prin transportulu celu mare alu graneloru din Americ'a, aceste pretiuri au cadiutu din ce in ce mai multu, ast-felu cã cea mai mare parte a graneloru nôstre din anulu trecut a ramas ne-venduta.

Anulu acesta abia s'a oferitu câte 85 pàna la 90 lei de chila, in locu de 120 si 125 lei, pretiu cu care putea se le vènda anulu trecut.

35 lei mai puçinu chil'a, plus cheltuelile de conservare si dobènd'a baniloru: o perdere reala de 40 la suta!

Éca unde au dusu pe cultivatorii nostrii ne-prevederea si calculile gresite.

Avemu prin urmare tóta dreptatea s'aducemu aminte cultivatorilor nostrii, se fia si buni comercianti: se vèndia la timp, se tina sèma de tôte impregiurarile si se nu se lasa a fi leganati numai in sperantia unui castigu mare, mai cu sèma candu acèsta sperantia nu se pôte basá pe nimicu seriosu.

Intielegemu se nu ne grabimu a vinde grànele nòstre, candu este o lipsa simtita in Europ'a si candu in celelalte tìeri cari servescu de grànare, recolt'a este rea; dara candu starea generala nu ne pôte face se speramu o urcare a pretiurilor, nu credemu cà este bine se remànem in asteptare si se lasamu, cà grànele celorlalte tìeri se fia vendute inaintea a-loru nòstre.

Anulu acesta putemu se avemu pretiuri bune pentru grànele nòstre, daca tinemu sèma de recolt'a celorlalte tìeri; se nu credemu in se cà aceste pretiuri au se fia mai mari cà nici o data, nevoidu a primi ofertele bune ce ni se voru face, in sperantia cà cu càtu vomu asteptá, cu atátu aceste pretiuri au se se urce mai multu.

Sciindu-se care este starea de productiune si quantumulu de consumatiune alu cerealeloru in Europ'a, lesne se pôte prevedea si calculá de fiacare, cu càtu are sèu nu, se se grabésca a profita pretiurile cari i s'ar oferi asta-di.

Pentru acèsta inse se cere a fi mai inainte de tôte si unu bunu comerciante.

Venitulu caliloru ferate.*)

Calile ferate romane (lini'a Bucuresti-Vèrciorova) dau venituri din ce in ce mai mari.

In 1881, ele au produsu mai multu decâtu in 1880.

In 1882, veniturile mergu asemenea crescundu, in comparatiune cu cele din 1881.

Éca in acèsta privintia câte-va amenunte:

In Ianuaru 1882, numit'a linia a produsu 988,847 l. 65 b.

In lun'a corespundietória din 1881 produsese 745,383 l. 99 b.

Deci unu sporiu pentru Ianuaru 1882 de l. 243,463, b. 66.

In Februaru 1882 a produsu 1.116,749 lei 20 bani, pe candu in Februaru 1881 produsese numai 856,386 l. 57 b.

Deci, pentru acèsta luna, sporiulu a fostu de 260,362 l. 63 b.

In Martiu 1882, lini'a Romanu-Bucuresti-Vèrciorov'a a produsu 1.384,495 lei 40 bani, pe candu in aceeași luna din 1881 produse 1.229,252 lei 52 bani.

Deci, pe Martiu 1882, sporiulu a fostu de 164,242 l. 88 b.

In Aprile, sum'a venituriloru a fostu 1 mil. 316,060 l. 75 b., pe candu in Aprile 1881 fusese de 1.365,053 l. 24 b.

Aprile dara a datu unu deficitu de 58,982 lei 49 bani.

In Maiu, lini'a a produsu 1.284,401 lei 15 bani, adeca 12,727 l. 10 b. mai multu decâtu in Maiu 1881.

In resumat, sporiulu totálu in cele de antaiu cinci luni ale anului 1882, a fostu de 621,813 lei 78 bani.

— Povestile Pelesului. Sub acestu titlu, „Gaz. de Roumanie“ ne spune cà va esí de sub tipariu septeman'a acèsta unu volumu datoritu penei augustei nòstre Regine, cunoscuta sub pseudonimulu de Carmen Sylva.

„Pelesulu“ este numele torentelului ce curge pe lãnga palatulu regalú dela Sinai'a.

Fiacare din aceste povesti are titlulu seu particulariu, si anume: Vèrfulu cu doru, Furnic'a, Cetatea babei, Gipii, Valea rea, Pelesulu, Omulu, Caraimanulu.

— O excursiune científica. Mai

multi membrii ai societatiei literare si artistice ungare si-au propusu se faca o excursiune in Romania'a. Printre acesti membrii se afla cardinalulu Haynald, Moritz Jokay, Frantz Pulsky, Max Falk si alte celebritati. Acesti óspeti voru sosí la Turnu-Severinu in dio'a de 8 Iuliu viitoriu.

Publicamu mai la vale scrisórea adresata de càtra secretariulu numitei societati, domnului I. Weiss, editorulu nostru.

— Budapest'a, 20 Iuniu 1882. Dsale dlui Johann Weiss, Bucuresti. Prea stimatè domnule! Societatea literara si artistica ungara, in excursiunea sa din acestu anu, visitèdia Dunarea infer. pàna la Portile de feru.

Avemu de gandu se ne folosimu de acèsta placuta excursiune, visitandu la 20 Iuliu st. n. la amèdi, Turnu-Severinu, asia dara ospitalier'a tièra vecina Romania'a.

Amu simti o deosebita placere, daca in Turnu-Severinu amu potea salutá pe càtiva on. membrii ai societatiei literare din Bucuresti.

Nu venimu se facemu politica; venimu se nobilisamu spiritulu, spre a face posibila o apropiare pe terimulu sciintiei si alu artei.

Ne-ati indatorá cu multa recunoscintia, daca ati binevoi se faceti ceva in interesulu nostru.

Mai notèdiu inca, cà presiedèntii asociatiunei nòstre sunt cardinalulu Archiepiscopu dr. Haynald Moritz Jokay, Franz Pulszky si Max Falk. Ve salutatu cu stima. Dolinay; secretariu.“

Aflamu cà guvernulu a hotaritu de a face acestei societati o primire démna de scopulu ei. Amenunte in acèsta privintia vomu dá successive. („Resb.“)

Epistola de lãnga Aradu (Ungari'a).

Multu stimatè dnule Redactoru! Multu me miru si cu mine altii, ce pôte fi caus'a de dvóstra ardelenii pe lãnga tôte asuprile contrariilor nostrii, respirati mai liberu decâtu noi cei din Ungari'a si Banatu, fiindu totu acelasiu parintescu guvern? (sic). Pôte acestu blamagiu vine asupra nòstra din cauza, cà-ci suntemu mai aprópe de Bpest'a si dóra nu ne este permis a dá in susu si josu, dupa midiolóce, prin care se ne asiguramu si noi respirarea mai libera, esistentia chiaru? Nu! alt'a e caus'a! lips'a de solidaritate, neincrederea nòstra reciproca si egoismulu chiaru e caus'a, de noi nu potemu face ceea ce dvóstra faceti in privintia culturei nationale! Abstragèndu dela alte institute de educatiune pe care le aveti in Transilvani'a, aducu aci de exemplu numai Asociatiunea transilvana pentru cultur'a poporului romanu. Cu acestu foculariu de cultura nationala stati fórte bine, pàna candu noi cu a nòstra cea „Aradana“ stàmu càtu se pôte de reu. A dvóstra paremi-se dela anulu 1861 pàna adi numera pe la 80 mii fl. v. a.*), éra a nòstra reinviata abia de 2 ani numai 4—500 fl. v. a., cà-ci fiindu abandonata de o màna perfida la 1864 dupa o esistentia a ei de 9 ani, scapatase asia, cà si cum n'amu fi avut'o.

La anulu 1880 ce e dreptu, ai nostrii vreo càtiva in frunte cu bunulu nostru Archiepiscopu diocesanu se pusera in misicere pentru redeseptarea ei, inse dorere! nu'i vedemu semnele de viètia.

Au spus'o acèsta francu dóue persóne de positiune inalta in adunarea ei generala de estu-timp, dara o spunu si altii. Caus'a acestei nenorociri ce ne astèpta, e lips'a de conducatori ce o simtimu. Mai totu insulu dintre invetiati nostrii ar dorí se prinda in drèpt'a lui stindartulu nationalu, inse nu'lu pôte, cà-ci unde sunt multe mósie, móre copilulu nebotediati; cei betrani se simtu indreptatiti si tinu contu de acèsta onóre, cà-ci li e fruntea crètia si carunta; cei mai tineri éra si nu dicu alta, cà-ci caracterulu lor ilu in-frumsetiadia càte o diploma de Dr.; ergo: egoismulu ne bantue uritu.

O rana acèsta periculósa intr'o parte din corpulu natiunei; nu cumva devenindu intregu corpulu infectatu, se'i casuine mórtè?

Dvóstra faceti mai bine decâtu noi, celu puçinu in acèsta directie, adeca in caus'a Asociatiunei sunteti solidari, respectati caus'a de comuna

*) Fondulu Asociatiunei transilvane ar potea se fia intreitu si inpatratu mai mare; este inse de a se observá bine, cà pe temeulu statuteloru numai $\frac{1}{3}$ parte din taxele anuali se pôte capitalisá; éra $\frac{4}{5}$ se dau cá stipendie si ajutórie la tinerime, se subventionèdia fói'a sa „Transilvani'a“, care acum se dá gratis membriloru actuali, se copere regiile de preste anu, cum cancelaria, servitiu, incaldire, honorariu, inmultirea bibliotecei, spese la adunari generali etc. Noi inse aici consideramu totu de capitalu crescerea tinerimei, bibliotecei, numismatic'a, fói'a literaria. Red. Obs.

si ve interesati de ea, pentru aceea ve si ajuta Ddiu de ve bucurati de unu progresu splendidu.

Ati facutu Asociatiunea ambulanta impartind'o in mai multe despartimente, si e bine!

Si noi ungurenii amu putea face asia, cu a nòstra cea aradana, cà-ci dispunemu de braçia tari si inalte cà si dvóstra! numai càtu se fimu solidari, se cautamu numai interesulu culturalu, si va merge tréb'a cu multu mai bine decâtu cum stamu adi!

Pentru ce se vina Satumareanulu ori Lugosianulu cu salutarile lui la Aradu? candu elu le pôte manifestá aceste façia de Asociatiune in adunarea despartimentului dela Orade, ori Lugosiu etc.! Ai nostrii din Ungari'a si Banatu celu puçinu de acum inainte trebue se fia mai prevedietori, cà-ci éta ce facu magiarii cu magiarisarea lor! Ei si incepura se adune sume mari de bani pentru scopulu magiarisarei, buna-óra cum facu episcopulu cath. Dr. Schlauf in septemanile trecute, depunendu 1000 fl. din alu seu spre acestu scopu.*)

Daca ve vomu imitá in viitoriu, credu cà ne vomu bucurá de acelasiu progresu culturalu cu Asociatiunea nòstra — de care ve bucurati si dvóstra. Nu ar stricá se ve ocupati si dvóstra ardelenii, sau baremu domnii redactori cu acèsta materia!

Primiti Ve rogu dle Red. asigurarea distinsei mele stime. P-a.

Nota redactiunei. Fiindu-cà onor. dnu P-a se provóca in acèsta cestiune de cultura si la redactiuni, noi din partea nòstra ii facuramu pe voia publicandu'i epistol'a sa mai intréga; ilu rogamu inse pe dsa si pe cei de o parere cu dsa, cà in lucruri de acestu gen nu astepte nici dela o redactiune mai multu decâtu numai atàta. Redactiunile cele mai multe s'aru potea asemenea cu morarii, cari macina aceea ce li se aduce la móra, daca sunt grauntie mai curate sau mai amestecate, in ori-ce casu inse apte de a fi macinate, cà se nu stea mór'a pe ele, daca aru fi ude, mucedu sau amestecate cu pietrisiu. Vai de acelu morariu care va alergá prin satu dupa macinisiu. Asia ceva se intempla numai la redactiunile cele mai mari, care dispunu de venituri cu sutele de mii si chiaru cu milionulu preste anu, prin urmare au din ce se platésca asia numiti colporteuri, alergatori pe stradele capitaleloru, corespondenti si agenti trimisi in tìeri straine, platiti cu câte 5000 pàna la 10 mii florini pe anu, telegrame de câte 100 pàna la 1000 si mai multe cuvente. Ati vediutu deunadi câte diarie au alte popóra?

Dvóstra aflati caus'a nemisicerei pe terenulu culturei nationale romanesce in egoismu, apoi si in nu sciu ce rivalitate dintre betrani si intre cei cu titlu de doctoratu. Dara de unde pôte se scia o redactiune din Transilvani'a, ce ve dóre pe dv. in Aradu sau si pe airea, in Banatu, Oradea etc. daca nu descopere ómeni de acolo? Si au nu aveti acolo pe locu o fói'a romanésca bine redactata, care se ocupa exclusivu cu cestiuni de cultura, éra alt'a in Oradea, care intra adesea si in critica si bine face? Nici-odata noi nu amu fi cutediati se dicemu cà stagnatiunea, óresicum baltuirea, starea in locu pe calea culturei romanesce ar fi causata prin egoismu si prin ridicul'a vanitate de doctoru in nu sciu care sciintia, ci nóue ni se pare numai, cà mai alesu cà de diece ani incóce fric'a de amerintiarile magiarismului v'a petrundu pàna la osu si v'a paralisatu ori-ce actiune romanésca intru atàta, in càtu nu mai cutediati nici se mai sioptiti romanesce intre dvóstra, cum se intempla in alte trei comitate ale Ungariei. Numai asia ne-amu potutu esplicá intre altele, si aprópe absolut'a abtínere a dv. dela espositiunea nòstra din 1881, de frica cà se nu ve faceti de ura cu compatriotii dvóstra si mai alesu cu neofitii si cu renegatii. Resfrangeti manecile, apucati-ve de lucru fara frica; nu totu spuneti cà nu aveti conducatori; ii aveti si inca prea bunii.

Planu de caletoria pe calile ferate care trecu prin Transilvani'a, regulatu dela 15 Maiu 1882 incóce.

1. Trenuri amblatórie

Dela Budapest'a la Brasiovu mergu câte trei trenuri pe di si anume:

1. trenu de persóne pléca dem. la 8 óre si ajunge a dóu'a di dem. la 9 óre 20 min. in Brasiovu.
2. trenu mixtu pléca sér'a la 6 óre 46 min. si ajunge a dóu'a di totu sér'a la 6 óre 48 m.
3. trenu acceleratu pléca sér'a la 9.45 si

*) Archiepiscopulu primate Joanu Simor facu in acelasiu timp cu ocasiunea aniversarei sale de ani 25 cá archiereu, alte dóue fundatiuni de câte una suta mii fl. in sum'a de dóue sute mii, totu spre scopuri de cultura magiara. Red.

ajunge in alta di la 3.15 min. in Brasiovu. Acesta si pléca la 3 ore 25 m. la Predealu si ajunge sér'a la 10 ore 25 m. in Bucuresci. Asia dela B Pest'a la Bucuresci circa 25 ore.

Dela Brasiovu la Budapest'a mergu totu câte trei trenuri:

1. Trenulu acceleratu ce pléca dela Bucuresci dem: la 7 ore 15 m. ajunsu la Brasiovu, continua de acolo la 2 ore 16 m. si ajunge la B Pest'a in alta di pe la 7 ore 30 m. dem.

2. Trenulu de persóne pléca sér'a la 6 ore 15 min. dela Brasiovu si ajunge in alta di sér'a la 7 ore 22 min. in B Pest'a.

3. Trenu mixtu (marfa si persóne, trenu incetu) pléca dela Brasiovu sér'a la 7 ore 25 min. si ajunge la B Pest'a a trei'a di dem: la 7 ore 55 m.

Linii laterali sau aripi:

Cucerdea-M. Osiorheiu ambla dóne trenuri de persóne, 1 mixtu. Plecarea dela Cucerdea dem. la 3 ore 45 m.; totu dem. la 9 ore 12 min. si d. am. la 4 ore 33 min.

Dela M. Osiorheiu dem. la 8 ore 18 m., dupa am. la 4 ore 38 m., sér'a la 8.39 m.

Teiusiu-Alba-Juli'a încóce si incolu, pe fiacare di 1 trenu de persóne si 1 mixtu; dela Teiusiu pe la 2 ore 39 min. nóptea si la 8 ore 20 min. sér'a; dela Alb'a la Teiusiu nóptea la 12 ore 6 min. si sér'a la 6 ore. Pe calea ferata laterala Copsi'a-Sibiiu comunica pe fiacare di câte 2 trenuri de persóne si 1 mixtu. Dela Copsi'a la Sibiiu pe la 3 ore 19 m. dem.; la 11 ore 10 m. dio'a; la 6 ore 41 m. sér'a. Dela Sibiiu la Copsi'a la 7 ore 36 m. dem.; la 3 ore 58 m. d. am. care convine in Copsi'a cu trenulu acceleratu ce vine dela Bucuresci la Budapest'a; apoi nóptea la 10 ore, care convine dupa miediulu noptiei cu trenulu de persóne ce merge la Brasiovu.

II. Totu dela 15 Maiu încóce se dau pentru clasa II si III bilete generali de dusu si intorsu (tour et retour) cu pretiuri fórte scadiute si cu valóre pe câte 10 dile dusu si intorsu, inse numai dela statiunile Huiedinu (B. Hunyad din colo de Clusiu), Alba-Juli'a, Clusiu, Sibiiu, M. Osiorheiu, Mediasiu, Aiudu, Segisiór'a (Schaessburg). Pentru orientarea publicului alaturamu si o tabella sau tarifa de pretiuri scadiute pentru toti caletorii càti sciu cà a diecea di se potu érase intórce la statiunea de unde au plecatu. Asia platimu pèntu dusu si intorsu:

Dela Sibiiu la:		Clasea II	Clasea III
Budapest'a	.	34 fl. 40 cri	24 fl. 60 cri
Oradea-mare	.	21 fl. 60 cri	15 fl. 40 cri
M. Osiorheiu	.	9 fl. 90 cri	7 fl. 10 cri
Brasiovu	.	11 fl. 70 cri	8 fl. 40 cri
Clusiu	.	13 fl. — cri	9 fl. 40 cri
Segisiór'a	.	5 fl. — cri	3 fl. 60 cri

Dela Brasiovu la:		Clasea II	Clasea III
Budapest'a	.	42 fl. — cri	30 fl. — cri
Oradea-mare	.	27 fl. 80 cri	20 fl. — cri
Sibiiu	.	11 fl. 70 cri	8 fl. 40 cri
Clusiu	.	20 fl. 40 cri	14 fl. 60 cri
M. Osiorheiu	.	16 fl. 90 cri	12 fl. 10 cri
Segisiór'a	.	9 fl. 20 cri	6 fl. 60 cri

Dela Mediasiu la:		Clasea II	Clasea III
Budapest'a	.	32 fl. 20 cri	23 fl. — cri
Elisabetopole	.	1 fl. 30 cri	— fl. 90 cri
Oradea-mare	.	19 fl. 60 cri	14 fl. — cri
Clusiu	.	11 fl. 40 cri	8 fl. 20 cri
M. Osiorheiu	.	8 fl. 10 cri	5 fl. 80 cri
Segisiór'a	.	2 fl. 80 cri	2 fl. — cri

Dela Segisiór'a la:		Clasea II	Clasea III
Budapest'a	.	34 fl. 60 cri	24 fl. 80 cri
Oradea-mare	.	22 fl. — cri	15 fl. 60 cri
Sibiiu	.	5 fl. — cri	3 fl. 60 cri
Clusiu	.	13 fl. 40 cri	9 fl. 60 cri
Brasiovu	.	9 fl. 20 cri	6 fl. 60 cri
M. Osiorheiu	.	10 fl. 20 cri	7 fl. 30 cri
Mediasiu	.	2 fl. 80 cri	2 fl. — cri

Dara aceste bilete de ducere si intórce nu au valóre pentru trenuri accelerate, ci numai pentru cele de persóne si mixte.

Génta (coferu, pachetu) in greutate de câte 25 Kilogr. de 1 persóna, e scutita de tax'a transportului.

Pentru câte 2 prunci mai mici de 10 ani se plateste numai unu biletu din respectiv'a clase. Unu baiatu póte caletóri in clasea II cu biletu de cl. III. Candu baiatulu mai micu de 10 ani merge cu unu omu mare, póte caletóri pe cl. III cu 1/2 biletu de cl. II.

Cele 10 dile se numera din dio'a in care s'a timbratu biletulu pàna a 10-a la miediulu noptiei (la 12 ore).

Pentru sibieni se mai observa, cà de aici la Salinele Sibiiului potu merge in domineci si serbatori pe cl. II cu 80 cri, pe cl. III cu 50 cri tour et retour. Pléca dem. si se intorcu sér'a pe la 9 ore.

Biletele de dusu si intorsu, care se dau la ape minerali, sunt bune si pentru trenuri accelerate; asia dela Sibiiu pentru Valcele (Előpatak) pàna la statiunea Feldiór'a (Földvár, Marienburg) cl. II 11 fl. 10 cri, cl. III 7 fl. 90 cri; totu dela Sibiiu la Basn'a (statiunea Mediasiu) cl. II 3 fl. 10 cri, cl. III 2 fl. 20 cri. Dela Brasiovu la Borszék (statiunea M. Osiorheiu) tour et retour cl. II 17 fl. 70 cri, cl. III 12 fl. 60 cri.

Correspondentia particularia din Banatu.

(Urmare si fine).

5. Beuturile de spirtuóse. Inainte cu 15 ani numai cà raritate se aflá câte unu betivu, acuma s'a prefacutu si se intrebuintadia rachi'a cà articulu de consumatiune la apróe jumatate poporatiunea rurala, luandu dimensiunittotu mai mari, in càtu acésta

otrava a moralitatiei, sorginte a discordiei in familii, verme distrugatoriu de averi, magnetu diabolicu ce abstrage pe omu dela ocupatiuni utile, teríndu-lu in murdarele birturi, unde de multe-ori i da impulsu spre cele mai teribile crime, asta putóre ce infecta admosfer'a, a facutu pasi gigantici, strivindu sub calicie o parte mare din adoratori. Acum a luat la ghiara pe unii teneri enervandu-i, incuibandu-se in unele locuri chiaru si la fruntasi, unde servece cà instrumentu la alegerea antistieloru, apoi intra in triumfu la dulapurile comunei spre a inspira pre cei alesi. La ast-felu de spectacolu scrutatoriului i vine in memoria proverbulu copilarescu ce suna: „cum s'a inceputu joculu, asia se fia noroculu.“ Unii voru a sci, cà si unii epitropi bis. candu vendu scaune bis, la inchiaiere de ori-ce contracte, etc. folosescu aldamasiulu.

6. Luxulu la femei. Acésta nebunia piramidală a incetatu a fi ridicola, pentru omulu seriosu, ci o espresiune de durere, candu vede in dumineci, fetitie de tieranu imbracate de susu pàna josu in metase, rips, flacara, catifè si barsionu, mergendu in gradina la iorgovanulu ce a trecut dela vecinulu, spre a'si decora perulu, cum ridica metas'a se nu se incarece de scaietu sau se ne inverdiasca de cucuta; apoi merge la jocu, lasandu pe tatulu-seu cu sumanulu ruptu in spate, cu ciórecii càrpiti cu petecu de piele in genunchi, cu faciă palida, torturatu de grija, cà i avisatu a vinde din pamentu, spre a se ajuta cu jupànulu Avramu pentru hain'a ficeii sale.

Aci ar fi loculu se insiramu anii rei, darile ne mai suportabili care apasa tiér'a intréga. Scopulu meu e a demasca numai acele scaderi, ce noi priu vin'a nóstra le avemu.

Ve marturisescu fàra exagerare domnule redactoru, aceste sunt relele prin care se sporesce proletariatulu. Nisce morburi ce rodu la bun'a stare a corpului nostru nationalu, care reclama cu imperiositate vindecare, pàna inca nu e tardiu! Amu aflatu de lipsa ale aduce la cunoscenti'a on. publicu convingundume de mai multe-ori, cà-ci pe langa tóta bunavointi'a ce o au càtra poporu, unii domni dela orasie n'au nici idee despre ele; éra despre altii cà le convine a fi bietulu poporu totu in ignorantia, cà asia isi stempera mai bine rapacitatea lupésca. A le ascunde atunci, candu strainii le cunoscú cà si noi, aru semena cu omulu bolnavu, care néga faciă de medici defectele ce consuma viati'a din corpulu seu.

Se nasce intrebare: cine si prin ce midilóce fia-care aru fi se se proceda cu succesu contra reului atátu de periculosu?

Responsulu credu, amu firma sperantia, voru da in asta stimata fôia, altii multu mai competenti de càtu mine.

Vedemu intonandu-se pe tóte calile, cà scól'a si insoirile sunt destinate a salvá omenimea de noianulu intinericulu de care e cuprinsa, si cu totu dreptulu. De alta parte éra e constatatu, cà scól'a poporala nu aduce fructulu doritu. Motive sunt si aci destule. Eu me marginescu la casulu, cà daca trece preste 12 ani, tenerulu nu mai prinde cartea in màna, este apoi lucru prea firescu cà se uite totu ce a invetiatu in scóle. Spre a suplini acésta lacuna, in dieces'a Aradului promiteau multu norme pentru adm. inv. nat. conf. cu §§ ii loru 34 si 35, introduse pe la 1876. Nu scimu daca mai stau in vigore respective „norme“, cà-ci in aplicare nu le-amu vediutu, ci numai pre papiru.

Ce se atinge de insociri, romanulu n'a remasu neinspiratu de seculu IXX-lea a carui devisa este: cu puteri unite. Lasatu fiindu in voi'a sortiei sau condusu reu; elu isi alege terenulu celu maisterilu. T. B Orga.

Din jurulu Gurgiului, 4 Juniu 1882.

Pe la noi a ploatu mai preste tóta lun'a lui Maiu si Juniu a. c., éra dupa ploia éra fórte rece, mai alesu nóptea, in catu omenii erau fórte ingrijati, cà recel'a va fi stricatiósa pentru semenaturi si erburi, si intru adeveru cà din recelile aceste au resultatu daune si scadere. Fenu va fi puçinu, cucurudii semenati in locurile mai apatósé si la dosuri au peritu sau sunt slabi, éra holdele de grau si secara voru fi numai camu de midlocu.

Acuma camu din 29 Juniu dupa una ploia mare mestecata cu ghiatia, au inceputu si pre aicea a fi mai caldu. Déjà omenii intrebuintadia timpulu, cosescu la erburi cu de a dinsulu, si incepu a spera, cà daca nu va fi fenu din destulu, dóra va fi otava mai multa. Asemenea si cucurudiu de si nu preste totu loculu, cum amu disu mai susu, incepe se créscu mai binisoru, ceea ce ne face bucuria.

Unu invetiú reu mai exista intre poporu, si acela este, cà nu se ingrijesce a'si asigura fruptele contra grindinei, nici edificie contra focului; le lasa in grija sortii si se manglea cu aceea, cà va fi cum va da Dumnedieu

In 29 Juniu in dio'a de Petru si Paulu dupa cal. nou intre orele 3—4 deminéti'a prin unu fulgeru si trasnetu cumplitu, in comun'a Selevestru (G. Oroszfalu) a fostu lovita o casa, care au arsu cu totul, éra in dramulu tieriei càtra Reginulu sasescu fu lovita o vaca din inaintea unui omu care o maná la tergu spre vendiare. Totu in 296 a. c. in Reginulu sasescu, in casarm'a honvediloru la 1/4 4 ore d. m. di s'au inpuscatu (sinucisu) unu sublocotenente cu numele Jeszenszki Eduard, carele la momentu a si muritu, lasandu in urm'a densulu muierea cu 4 prunci minorenii.

Intemprilele aceste de di, vile comunicu stimate domnule redactoru cu rugarea, cà si pàna ce voru urma altele totu cam de aceste, se binevoiti a le publica in pretiuitulu diuariu „Observatoriulu“.

Cincinnati.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

7 Juliu st. n. in Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitru fl.	9.—980
Grâu, amestecat	1 „	780—860
Secara	1 „	590—630
Papusiou	1 „	590—630
Ordiu	1 „	—
Ovesu	1 „	360—4—
Cartofi	1 „	2.—250
Mazare	1 „	10.—11.—
Linte	1 „	12.—14.—
Fasole	1 „	650—750
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	72.—76.—
Untura (unsóre topita)	50 „	34—35
Carne de vita	1 „	44—48
Oua 10 de	1 „	—25

Nr. 19. 1882.

(94)

Publicatiune.

Din partea subscrisului comitetu centralu se aduce prin acést'a, in sensulu §-lui 2 alu articolu-lui de lege XVIII din anulu 1876, la cunoscentia, cà list'a provisoria compusa a alegatoriloru dietali ai orasiului Sibiiu va fi espusa in expeditur'a magistratuala din cas'a svatului incepèndu dela 10 Juliu pàna la 31 Juliu 1882, in tóte dilele dela 8 pàna la 12 ore inainte de amédi, si dela 3 pàna la 6 ore dupa amédi, spre informatiunea tuturor.

Càtu pentru persón'a propria, in sensulu §-lui 44 alu art. de lege XXXIII d. a. 1874 póte reclamá fiacine in contra listei. Afara de aceea are dreptu fiacine, a reclamá pentru ori-ce nedrépta primire séu lasare afara in cerculu acel'a electorale, unde elu a fostu primitu in lista.

Reclamatuniile suntu a se dà in scrisu pàna la 20 Juliu 1882; un'a scripta póte cuprinde si reclamatuni privitoare la mai multe persóne.

Reclamatuniile incurse asemenea se voru espune in publicu la loculu aretatu, si fiacine, carele este indreptatitu a reclamá, póte face obiectiunea sea asupra reclamarei in scrisu pàna la 31 Juliu 1882; la fiacare scriptu este a se predá obiectiunea separatu.

Reclamatuniile si obiectiunile facute asupra loru suntu a se adressá catra Comitetulu centralu electoralu, si instruite cu documentele recerute, vinu a se predá la primariulu orasiului.

Sibiiu, in 30. Iuniu 1882.

Dela comitetulu centralu electoralu alu orasiului Sibiiu.

Nr. 1818/1882.

Escriere de concursu.

Din fundatiunea domnului de pia memoria Stefanu Ferdinandu Hirsch pre anulu scolasticu 1882/3 sunt conferibile doue stipendie de câte 300 fl. v. a. La aceste se escrie concursu. Unulu dintre stipendiele aceste se va conferi unui teneru magiaru (rom.-cat.), celu alaltu unui romanu (greco-cat.).

La stipendiele aceste potu concurge aceli teneri, cari se tragu din comunele urmatorie: Turd'a, Copandu, Turu, Reghiu, Comitigu, Banabiciu, Aitonu, S. Martinulu desiertu, Cianulu desiertu, Cianulu mare, Agribiciu, Mischiu, Sàndu, Petridulu de susu, Petridulu de mijlocu, Petridulu de diosu, Berchisiu, Magura, Schiopi, Agrisiu (Ruha Egeres), S. Craiulu desiertu, Surducu, Bicalatu, Iara, Baisiora, Muntele Baisiorei, Ocolisiulu micu, Ocolisiulu mare, Runcu, Cakov'a, Sacelu, Lita-magiara, Lita-romana, Filea de diosu, Filea de susu, Ciurila, Salisce, Micusiu, Hasmasiu, Muierau, Siutu, Silvasiulu magiaru, Indolu, cà unele, cari odinióra au formatu c. r. pretura a Turdei sub presiedinti'a fericitului fundatoru Stefanu Ferdinandu Hirsch.

Stipendiulu ilu voru potea dobendi numai atari teneri din scólele medie, sau intratori acum in scólele medie, cari voru produce testimoniu cu calculu din studie: eminente sau celu puçinu distinsu, éra din portarea morale: esemplariu sau celu puçinu laudabilu. Acei teneri voru póte folosi stipendiulu dobenditu in gimnasiu, scól'a reale, scól'a agronomica, eventualu si la universitate, daca atátu in studie càtu si in portarea morale voru tinea calculii indicati mai susu.

Aceli teneri scolari, cari cu privire la conditiunile memorate potu aspirá la stipendiulu acesta, si dorescu a concurge, au se'si asterna concursele instruite cu carte de botezu, testimoniu scolasticu despre anulu scolasticu 1881/2, atestatu medicalu si de paupertate, pàna in 2 Augustu st. n. a. c. si inca magiarii la ordinariatulu episcopescu rom.-cat. transilvanu in Alb'a-Juli'a, éra romanii la ordinariatulu archiepiscopescu gr.-cat. in Blasiu, prin parochulu concernente alu loru. Concursele intrate mai tardiu nu se voru considera.

Blasiu din siedinti'a consistoriale tñuta in 24 Juniu 1882.

(95) 1—3

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.